

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Cap. I. De Sponsalibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

ad sacrificium Missæ, calicem & patenam illi
radere, urceolum cum aqua præbere, aquam ad
lavandas manus infundere, Epistolam ex officio
& solemniter in Missa legere. 6. Diaconi munus
est, cantare solemniter Evangelium in Missa, mini-
strare immediatè Sacerdoti in omnibus, quæ per-
tinent ad Missæ sacrificium, vestire altaria, crucem
ferre, & deniq; ex commissione Sacerdotis prædi-
care & baptizare. 7. Presbyteri munus est offerre
Sacrificium Missæ, absolvere à peccatis, baptiza-
re, benedictiones aquæ & similes facere, populum
doctrina & exemplo pascere. *v. Hscob. Exam. 8. c.*
741.

TRACTATUS VI.

De Matrimonio.

CAPUT I.

De Sponsalibus.

DUBIUM I.

Quid sint Sponsalia?

Resp. Sunt promissio voluntaria, deliberata, &
mutua, signo sensibili expressa, futuri matri-
monii, inter personas jure habiles.

Dicitur I. *promissio*: quia propositum non suffi-
cit, cum nō inducat obligationem. Unde qui dice-
ret,

ret, *volote accipere, habere, aut ducere in uxorem*, non contraheret sponsalia, ut *Bon. q. 1. p. 1.* docet, ex alijs: quia hæc verba non promissionem, sed propositum promissionis tantum significant: nisi tamen ex circumstantiis aliud colligatur.

Dicitur II. *Voluntaria & deliberata*, scilicet deliberatione sufficiente ad peccatum mortale, cum sponsalia sub mortali obligent, *Dian. p. 3. l. 4. R. 273. ex Sanc. Pontio, &c.* etii *Bon. q. 1. p. 4. n. 4.* plus requirat. Unde regulariter non sunt valida ante septennium completum, ut docet *Côn. di. 21. n. 1. Sanch. l. 1. d. 16.* nisi malitia & prudentia suppleat ætatem, *Dia. t. 4. p. 3. R. 274. Pontius, &c.* (quod tamen quidam negant sufficere, cum jus determinaret ætatem) imò nec potest septennium, si de uirrationis sufficienti non constet; uti neque, si vi, dolo, errore, vel ignorantia circa substantiam, aut notabilem conditionem substantialem fiant, secundum *dicta de Voto & Contractibus.*

Dicitur III. *Mutua.* Unde si Titius promittat nuptias Cajæ, & hæc accipet sine repromissione, neuter obligatur, quia cum contractus sponsalium sit onerosus, & reciprocus, non potest claudicare; involvit enim conditionem, *si tu repromiseris.* Quod si tamen Titii promissio fuisset absoluta, ac gratuita, & acceptata à Caja, solus Titius obligaretur, non vi sponsalium, sed simplicis promissionis. Ita *Sanch. lib. 3. d. 3.* contra *Pontium*, apud *Dia. part. 3. tr. 4. Resol. 244.*

Dicitur IV. *Signo expressa:* quia contractus inter homines non fit nisi signo externo. Unde non sufficit ad sponsalia taciturnitas Cajæ, etiam cum

consensu interno in promissionem Matrimonii, quod Titius ei promittit. Si tamen pater, vel mater, pro filio, aut filia, aut Curator, pro eo, cuius curam habet, præsente & non contradicente (dummodo metus absit) contrahat, valida erunt; quia in hoc casu, jus accipit taciturnitatem, pro expressione consensus *Sanch. l. 1. d. 22. Dian. p. 3. tract. 4. R. 270* imò etiam si pro absente; saltem si is resciscens id, expressè vel tacitè signo aliquo sufficienti ratificet. *Sanch. Pont. Dian. p. 3. t. 4. R. 271.* contra quos *Sor. & Henriq* ne hoc quidem requirunt, sed tantum ut resciscens non contradicat. Quod *Com.* admittit, si per ipsos Tutores vel parentes iis proponatur, tunc enim si taceant, censeri consentire.

Dicitur *V. inter habiles*; id est, quæ & ætatem à iure præscriptam habent; & nullo impedimento prohibentur. *Vnde resolves.*

I. Quando verba, vel signa sunt dubia, in foro conscientia standum est intentione contrahentium, si de illa constet: in externo autem, communi intelligentia, & sensu verborum; ita tamen, ut potius inclinetur in favorem matrimonii, *v. Dian. p. 3. t. 4. R. 205. Bon. q. 1. p. 1.*

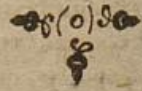
II. Verba de præsentibus, inter impuberes, apta ad Matrimonium, (cum hoc ex iure positivo sit nullum) habent vim sponsalium. Ratio est ex interpretativa intentione contrahentium: quia actus, quando non valent eo pacto, quo fiunt, valent meliorem modo, quo possunt; sponsalia autem virtute continentur in matrimonio. *Lay. l. c. n. 37.*

III.

III. Ad sponsalia non sufficit, 1. Si dicas, *non ducam aliam, quam te*: quia sunt verba merè negativa, & potes ducere nullam. *Bonac. q. 1. p. 7. num. 13.* 2. Dicere, *contraham tecum*, si Papa dispensaverit. *Barbos. & alii 10. cum Dian. p. 3. t. 4. R. 290.* contra *Sanch. Cón. & Pont.* ac proinde licitum est utrique contrahenti, ante & post impetratam à Pontifice dispensationem altero invito resiliire. Si tamen impensæ magnæ factæ sint causa dispensationis, eas tenebitur refundere resiliens. 3. Subarrhatio annuli, & missio munerum jocalium, nisi consuetudo patriæ aliud habeat. Ratio, quia potest fieri ex aliis causis. Quòd si tamen verba unius præcesserint, tunc immissio annuli, & verbum *recipio*, operatur sponsalia, vel etiam matrimonium, pro ratione promissionis, ut docet *Fil.* quia recipiendo sic anulum, tacitè consentit: itemque si habito inter amicos tractatu de matrimonio; sponsus misit arrhas, & munera jocalia, eaq; sponsa acceptavit, *Laym. l. 5. tr. 10. cap. 2.* IV. Sponsalia metu gravi contracta, licet juramento firmata, sunt invalida: quia juramentum metu extortum non firmat contractum, imò probabiliter nec obligat, adeoque relaxatione non indiget. *Sanch.*

Barb. Dian. p. 3. t. 4. R. 278. v. supra h.

3. t. 2. c. 2.

DUBIUM II.

Qua & quanta obligatio Sponsalium?

Resp. I. Obligant ad ineundum matrimonium, sub peccato mortali, si tamen terminus non sit præfixus, sufficere, si promittens impleat, quando à promissario requiretur, vel pro more regionis. Ratio prioris patet ex natura contractus onerosi, in re gravi. Ratio posterioris est, quia id est commune omni debito, *Sanch. l. 1 d. 1. Con. d. 22. dub. 1. apud Dian. p. 3. t. 4. R. 245.* Pontius tamen *ibid.* vult obligari statim post contractum. *Vnde resolves.*

I. Resiliens cogi potest ad matrimonium, etiam à Judice per censuras; quod tamen rarò expedit, ob periculum infelicis exitus.

II. Si Judex secundum allegata & probata cogat ad matrimonium, licet à parte rei revera coactio sit injusta, valet matrimonium, *Sanch. & M. Perez contra Texed. apud Dian. p. 9. t. 8. R. 26.*

III. Fornicatio sponsæ, est circumstantia in confessione exprimenda, quia mutat speciem, & constituit injuriam: quæ in sponsa gravis, ideoque mortalis habetur, ut si quis rem alteri promissam notabiliter corrumpat; quod tamen sponsus non censetur facere fornicando, cum in viro fornicatio non tantum æstimetur, nisi aliud accedat, *Sanch. l. 1. d. 2. Con. Fagund. Fill. &c. pro* babiliter contra *Laym. Azor &c. v. Lugo d. 16 n. 176.*

II

IV. Qui

IV. Qui simulato animo promisit, per se loquendū, non obligatur ad nuptias, tamen si damnum creatū debeat refarcire. Dixi *per se*: quia si facta promissione puellam induxit ad copulam, tenetur illam ducere, *Bon. l. c. ap. 2. Ubi excipit, si puella longè inferioris conditionis, (v. g. quoad nobilitatem, vel divitias) tunc enim non tenetur ducere, (v. g. virum nobilem filiam agricolæ) præsertim si illa fuerit conscia disparis status, seu conditionis, eò quòd tum decipi potius voluerit, quàm decepta sit, unde nec teneri eo casu illam dotare. Secus tamen, si ipsa inæqualitatem status ignoravit, aut si ipse non fictè sed ex animo Matrimonium promiserit. Ita Bonac. q. 1. p. 3. num. 7. & seq. ex Vasq. Mol. d. 106. Sanch. lib. 1. d. 10. v. Less. l. 2. c. 10. d. 3. Laym. c. 1. num. 10. & Mart. Perez. d. 2. f. 3.*

V. Sponsalia posteriora contra priorem fidem inita, tamen si jurata sint, aut copula etiam accesserit, sunt invalida, *Sanch. & Villal.* contrarium tamen tenet *Con. & Pont.* cum *Dian. p. 3. t. 4. R. 210.* matrimonium tamen post sponsalia contractum cum altera, est validum, licet iniustum; *Bon. p. 5. & 7. Laym. c. 1. n. 5.*

VI. Liberi, qui parentibus insciis contraxerunt sponsalia, etiam cum iis, qui imparis sunt conditionis, v. g. ignobilis cum nobili, licet peccarint, tamen obligantur: nec à parentibus possunt impediri, quò minus servent fidem datam; *Laym. l. c. num. 12. ex S. Thom. & c. nisi scandalum magnum ex matrimonio timeretur. Dian. p. 9. t. 7 R. 71. ex Molin. Sanch. & c.*

VII. Re-

VII. Resiliens culpabiliter à sponsalibus perdit suas arrhas, & tenetur ad alterius partis reddendas, ac ad restitutionem; quanti ejus intererat talem contractum impleri.

Resp. II Ubi Tridentinum non est receptum, sponsalia jure antiquo transeunt in matrimonium, per quævis signa externa, maritali affectu exhibita, v. g. per copulam. Dico, ubi Trid. &c. quia ubi hoc receptum est, hæc signa non tenent, si sint clandestina; ideoque graviter in iis peccari potest. Vnde sequens Casus resolvitur.

Sponsis non licent tactus impudici, cum proximè disponant ad copulam, & pollutionem; et si liceant amplexus & oscula, in signum amoris. Sanch l. 9. d. 47. v. Dian p. 2 t. 17. R. 6. & t. 1. m. 16. R. 31. & p. 4. R. 131.

DUBIUM III.

Quomodo dissolvantur Sponsalia?

Resp. Dissolvuntur sequentibus casibus. I. Per matrimonium validum cum alia initum, Bon. p. 7.

II. Per mutuum consensum, sicut quivis contractus. Laym. c. 2. n. 8.

III. Si superveniat impedimentum dirimens matrimonium. Bon. p. 8. n. 5.

IV. Per atrox crimen alterius sponsi, solvuntur ex parte innocentis: quale censetur I. Fornicatio, sive spiritualis, ut hæresis, sive corporalis, tam sponsi, quàm sponsæ, post sponsalia, & sponsæ etiam ante illa, sed à sponso ignorata, licet

li a per

per vim facta. *Bon. p. 8.* Imò si sponsa permittat se tangi impudic ab alio per oscula & amplexus, potest sponsus resilire à sponsalibus; sed non vice versa: quia etsi sponsus id faciat, non est dedecus sponsæ, nec mutatio alicujus momenti. *Regin. Sanch. Dian. p. 3. t. 4. R. 283.* Limitat autem *Con. & Laym.* nisi talia oscula & tactus sint ita frequentes, ut indicent valdè propensum sponsi animum in alteram, ut merito timeri possit, ne sponsæ non sit fidem servaturus. Si autem uterque sponsus fornicetur post sponsalia, neutrum posse resilire docet *Palau & Bon.* contra *Con. Regin. Sanch. Laym. Pont.* qui soli viro id eò casu permittunt, eò quod delicta sint impatiaria, & longè gravius damnum imminet ipsi propter incertitudinem prolis, *Dian. l. c. R. 284.* 2. Furtum grave, homicidium, &c. vel simile, quod grave damnum, vel infamiam pariat, *Bon. p. 8. n. 12.*

V. Si notabilis mutatio accidat, vel detegatur, quæ si à principio cognita fuisset, à sponsalibus deterruisset; qualis esset, v. g. 1. Inimicitia, vel odium grave inter sponsos. Quo refertur morum asperitas, vel sævitia, post sponsalia primum cognita: item justus timor, ne ex matrimonio scandala, & gravia odia nascantur inter parentes, vel consanguineos, *Laym. c. 1. n. 78. Bon. p. 8. n. 8. &c.* 2. Si alteruter incidat in lepram, paralytium, morbum Gallicum, &c. si graviter mutiletur, ut amissione oculi, nasi, vel aliter graviter deformetur, præsertim sponsa vel sponsus reddatur inte-

ptus ad officium exercendum, vel acquirendum officium, ad sustentationem familiæ necessarium, *Dian. p. 3. 2. 4. R. 85. ex Sanch. l. 1. d. 57. Con. d. 23. dub. 8. Lay. & Bon. ll. cc.* Non tamen tenetur sponte aperire tales defectus, qui reddant nuptias minus quidem appetibiles, non tamen perniciosas, præsertim si aliquam infamiam habeant adjunctam, (v.g. si sponsa vi, vel sponte fuisset corrupta) dummodo tamen contrarium positivè verbo factove non simulet, potestque interrogatus licitè dissimulare, & contrahere matrimonium. Si verò defectus sint perniciosi, v.g. morbus contagiosus, gravis infamia, sive personalis, sive generis aut familiæ, non licet (etiam si post sponsalia contracta in eos inciderit) contrahere cum eorum ignaro, nisi similes defectus ipse patiatur, *Con. Pont. Dian. p. 5. 2. 4. R. 28. ubi ex Con. & San. contra Pont. Navar. &c. inferret sponsam post sponsalia corruptam posse sponsura defectus istius oculi ignarum cogere ad standum sponsalibus, & contrahendum matrimonium.* 3. Si magna alterius debita detegantur, vel grave sit periculum fortunarum, famæ, morbi, paupertatis, &c. vel sponsus ad rem promissam afferre nequeat, vel denique si sponsus incipiat vagari cum incommodo sponte, *Bon. l. c.* Quod si autem defectu sponsæ detecto dubitet sponsus, an si eum ab initio cognovisset, contracturus fuisset, tum si defectus ille certetur gravis ac notabilis, præsumetur pro sponso, cui liberum erit resilere. *Sanc. Bon. Tan.*

ered. 2. 1. 1. d. 65. secus si defectus sit levis. Bar. l. 6. c. 11 p. 7.

VI. Si alter sine alterius licentia proficiatur in terram longinquam; quia censetur renunciate suo juri, *Laym. l. c. Bon. p. 6.*

VII. Si sint inita cum conditione, certo tempore contrahendi matrimonium, liberatur obligatione is, per quem non stetit, quod minus sit contractum *Lay. n. 16:*

VIII. Solvuntur, licet sint jurata, per suspensionem ordinis sacri, vel ingressum alterius in religionem, aut votum eam ingrediendi. *Laym. l. c. Bon. p. 5.* Nec obstat, si hic postea ad sacrum redeat, ut docet *Sanch. l. 1. d. 24.* licet *Prapost. Fill & alii* putent, talem ex parte sua prioribus sponsalibus teneri, uti etiam ad damna refarcenda sponsa, si quæ passa esset. Unde non potest ingredi religionem, si sponsam deflorasset, nec aliter quam per matrimonium posset refarcere damnum, *v. Dian. p. 3. c. 4 R. 207. Bon. l. c.*

IX. Probabile est, solvi etiam per votum simplex castitatis; ut docet *Suar. Azor. aliqui* cum hoc sit de meliore bono; etsi contrariū docent *Fill. Sanch. & alii*; eò quòd Deus non accipit promissionem rei alteri promissa, & in alterius præjudicium. Unde etiam in foro externo talis solet compelli, ut vel fidem seruet, vel iniret religionem. Interim post tale votū alteri parti datur jus sponsalia solvendi, eò quòd vovens relicerit, & censeatur juri suo renūciasse, *v. Bon. p. 1. n. 13.*

X Per matrimonium validum dissolvitur saltem quoad eum, qui non contraxit matrimonio;

him; quoad eum verò qui contraxit, non ex-
tingui obligationem, si alter expectet, sed su-
spendi, & matrimonio isto soluto teneri ad im-
plenda sponsalia priora, docet Pont contra Sanch.
qui vult omnino dissolvi, v. Dia. p. 3. t. 4. R. 209

XI. Si sponso nova superveniat hæreditas, ita
ut illi sponsa jam sit inæqualis, non habet ideo
ius resiliendi: quia non est deceptus in condi-
tione sponsæ, in qua nulla facta est mutatio. Idẽ
est de sponsa, si ipsi hæreditas nova superveniat,
Sanch. Con. Reg. Dian. p. 3. t. 4. R. 286.

Resp. II. In supradictis causis, quando manife-
stæ sunt, non requiritur autoritas Judicis ad dis-
solvenda sponsalia, alioqui requiritur. Quod si
sponsus cognito suo jure resiliendi, nihilomi-
nus carnaliter cognovit sponsam, censetur tacitè
suo juri renunciasse, & sponsalia ratificasse, Lay.
p. 2. n. 23.

CAPUT II.

De Matrimonio secundum se.

DUBIUM I.

Quid sit, quæ ejus materia, forma, &
minister?

RESP. Est Sacramentum inter baptizatos, quo
vir & mulier sibi mutuo legitime corpora
sua tradunt ad perpetuam vitæ societatem, usum
prolis suscipiendæ, & remedium concupiscen-
tiæ. Materia ex qua, & proxima, est mutuus con-
sensus,